Jenni Helenius

11.3.2024

Sivistysvaliokunta

Eduskunnan sivistysvaliokunnan kuulemistilaisuus 12.3.2024 klo 12.00

Perusopetuksen oppilaiden kansalliset oppimistulokset PISA 2022 -tutkimuksessa. Tarkastelua Kouluterveyskyselyn tulosten näkökulmasta

PISA-tutkimus (Programme for International Student Assessment) tuottaa tietoa koulutuksen tilasta OECD:n jäsenmaissa. Tutkimuksessa selvitetään erityisesti lukutaidon, matematiikan ja luonnontieteiden osaamista. Vuoden 2022 raportissa todetaan, että osaaminen on heikentynyt Suomessa ja lähes kaikissa OECD-maissa.

Suomen PISA-tulokset kertovat, että koulujen välinen ja sisäinen vaihtelu on kasvussa pääkaupunkiseudun ulkopuolella. Pääkaupunkiseudulla koulujen välinen vaihtelu oli yleisempää jo vuosina 2012–2022. Olisi tärkeää selvittää tarkemmin, mitä tekijöitä tähän liittyy oppilaitostasolla: esimerkiksi resursointia, johtamiseen ja toimintakulttuuriin liittyviä ratkaisuja tai alueiden sosioekonomisesta eriytymistä.

Myös oppilaiden väliset erot saman koulun sisällä ovat kääntyneet nousuun. Tämä herättää kysymyksen siitä, onko kouluissa saatavilla **riittävästi tukea tai vaihtoehtoja erilaisille oppijoille sekä erilaisista taustoista tuleville lapsille ja nuorille**. Tuen tarpeet ovat yksilöllisiä ja oppimista voivat vaikeuttaa esimerkiksi lukutaitoon, suomen kielen taitoon, vuorovaikutustaitoihin, keskittymiskykyyn, neurokirjon piirteisiin, perhetilanteeseen tai traumataustaan liittyvät haasteet.

PISA-tutkimuksessa todettiin matematiikan opetuksen yhteydessä, että, mitä useammin oppilaat kokivat opettajan antavan tukea oppitunneilla, sitä vähemmän oppilaat kokivat matematiikka-ahdistusta. Tämä on kiinnostava tulos, joka osaltaan sitä vahvistaa näkemystä, että **opetusryhmien tulisi olla riittävän pieniä, jotta opettajat ehtivät huomioida jokaisen oppilaan.**

Kun tarkastellaan oppimista, on hyvä kiinnittää huomiota nuoren hyvinvointiin laajemmin. THL:n Kouluterveyskyselyn edustajana tuon esille PISA-tutkimuksen kuvaaman oppimistulosten laskun kanssa Kouluterveyskyselyssä samaan aikaan ilmeneviä huolia perusopetuksen 8. ja 9. luokkalaisilla vuoden 2023 kyselyssä: Poissaolot terveydellisistä syistä ovat lisääntyneet. Koulu-uupumusta on kokenut tytöistä 28 % ja pojista 13 %. Ahdistuneisuutta kokee 34 % tytöistä ja 8 % pojista. Kiusaamista kokee vähintään viikoittain noin 8 % tytöistä ja pojista. Koulussa jaksamista vahvistavissa elintavoissa on parantamisen varaa. Esimerkiksi aamupalaa ei syönyt joka arkiaamu noin 40 % ja koululounasta ei syönyt päivittäin 38 % 8.–9. luokkalaisista. Osalla uni jäi vähiin. 40 % kokee väsymystä ja uupumusta päivittäin. Yli 40 % kokee kipua päässä, niskassa tai hartioissa vähintään viikoittain. 29 % on yrittänyt viettää vähemmän aikaa netissä, mutta

ei ole onnistunut. Vain noin joka neljäs liikkuu vähintään tunnin päivässä. Nämä ovat oleellisia asioita oppimisen ja koulussa jaksamisen kannalta. **Perusopetusta kehitettäessä ja oppimisen edellytyksiä pohdittaessa on tärkeää katsoa lapsen ja nuoren arkea ja hyvinvointia kokonaisuutena.** Koulussa tulee olla turvallinen ilmapiiri, jossa innostetaan oppimiseen, tarjotaan selkeät rutiinit ja tuetaan kaverisuhteita. Nuorten hyvinvoinnin ja sitä tukevien elintapojen vahvistaminen on kodin ja koulun sekä opiskeluhuoltopalvelujen yhteistyötä. Jokaisen lapsen ja nuoren tulisi myös voida luottaa siihen, että huolista voi puhua jonkun koulun aikuisen kanssa.

PISA-tutkimuksen mukaan ”Suomessa oppilaat tunsivat OECD-keskiarvoa vähemmän yksinäisyyttä, eivät tunteneet jäävänsä jälkeen oppimisessa ja suhtautuivat muutenkin keskimääräistä positiivisemmin ja luottavaisemmin itsenäiseen opiskeluun. Oppilaiden asenteissa näyttää tapahtuneen pääsääntöisesti positiivista muutosta, mutta tämä ei näytä heijastuvan osaamiseen.” PISA-tutkimuksen tulosten perusteella vaikuttaa siis siltä, että yhteenkuuluvuuden tunteen vahvistaminen on Suomen kouluissa onnistunut pandemia-aikana keskimääräistä paremmin.

Kuitenkin osaamiseen liittyvät tulokset osoittavat, että **kouluissa ja perusopetuksen kehittämisessä on huomioitava nykyistä paremmin oppilaiden erilaiset valmiudet ja oppimisen vaikeuksien taustalla olevat haasteet. Tämä on tärkeää huomioida oppimisen tuen uudistuksen yhteydessä.** Myös moniammatillinen yhteistyö on tärkeää nähdä osana oppimisen tuen kokonaisuutta. Opiskeluhuoltopalvelujen tehtävä on olla oppilaan tukena ja opetushenkilöstön yhteistyökumppanina erilaisissa oppilaan hyvinvointiin liittyvissä tilanteissa. **Opiskeluhuoltopalvelujen resurssien riittävyys ja tuen oikea-aikaisuus on turvattava kaikissa kouluissa.**

.

Pääjohtaja Mika Salminen

vt. osaston johtaja Anu Muuri